

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 10
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 10. Рівне : РДГУ, 2024. 110 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна - здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія»..

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №12 від 5 грудня 2024 р.)*

різних видах професійної діяльності шляхом організації професійних проб, ролей, сформувати у разі потреби психологічну готовність до зміни обраної професії на нову, підвищити мотивацію до саморозвитку з метою досягнення намічених цілей [1].

Також психологічна підтримка обов'язково включає роботу із батьками, оскільки їхній вплив на рішення найбільш відчутний. Не завжди батьки чують побажання своїх дітей щодо майбутньої професії. Така взаємодія забезпечує узгоджений конструктивний діалог та надання необхідної підтримки в складний для дітей період професійного самовизначення.

Висновки. На вибір професії осіб юнацького віку суттєвий вплив здійснюють соціальні та індивідуальні чинники. Саме тому, для формування індивідуального стилю життя осіб юнацького віку, частиною якого є професійне самовизначення, важливо створити умови, які дозволяють зробити правильний вибір та досягати успіху в обраній сфері. Психологічна підтримка на цьому етапі набуває особливого значення оскільки визначає вектор формування життєвої перспективи. Чітка життєва позиція, позитивна самооцінка, підвищений рівень мотивації та самоставлення, постійний розвиток рефлексії, здібностей позитивно впливає на професійне самовизначення. Однак саме ознайомлення з існуючими професіями та їхньою специфікою, моральна та психічна готовність осіб юнацького віку, здатність уявити та сприйняти себе в даному напрямку, співставлення власних особистісних якостей із вимогами, що важливі для реалізації у обраній професії, дозволяють уникнути розбіжності програмованих очікувань та реальних результатів.

Список використаних джерел

1. Гуцан Л. Сучасні проблеми професійного самовизначення учнівської молоді. *Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 24 листопада 2011 р.). Київ: ІПК ДСЗУ, 2011. С. 40–48.

2. Психологія професійного самовизначення особистості: монографія. М.С. Корольчук, Ю.В. Дроздова, В.М. Корольчук, В.І. Осьодло, А.М. Сипливий; за заг. ред. М.С. Корольчука. Київ, 2018. 280 с.

УДК

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА СТУДЕНТСЬКУ МОЛОДЬ

Мельничук Оксана, здобувач ОС «магістр»
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс РДГУ

Піонтковська Діана, кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. На сучасному інформаційному етапі суспільного розвитку, коли завдяки вдосконаленню засобів масової інформації та широкому впровадженню інформаційно-цифрових технологій суттєво посилилось значення інформаційного впливу на людину і людські спільноти. Особливо дієвим такий вплив є в травматичних ситуаціях, до яких належить війна в Україні. У схарактеризованих умовах вона точиться не лише у формі масштабних бойових дій, але й у ще ширшій за масштабами царині інформаційних впливів, від змісту і якості яких залежить психічний стан (когнітивний, емоційний, вольовий), психічне і фізичне здоров'я, отже, функціональні можливості громадян нашої країни: військових і мирного населення.

Переважає більшість українців щоденно стикаються з великими потоками інформації, які складно сприймати, свідомо опрацьовувати та виробляти на них адекватні реакції й контролювати емоції і поведінку. Наявність численних стресорів у правдивій інформації, пролонгована інформаційна війна з боку країни-агресора нерідко призводять до зниження стійкості населення до інформаційних впливів, що зумовлює зміни у свідомості та підсвідомості людей, позначаються на їх поведінці і працездатності. Інформаційна агресія

завжди базується на психологічних методах впливу, які сприяють фіксації уваги населення на другорядних за значенням темах, виникненню недовіри до інформаційних джерел, невпевненості, тривожності, страху, агресії, паніки. Їх мета – маніпулювати громадською думкою і суспільними настроями, нав'язувати власні наративи.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальному дослідженні психологічних особливостей інформаційного впливу на населення в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність порушених сьогоденних питань зумовила помітне посилення уваги вчених до проблеми інформаційного впливу (Дж. Брайант, Х. Вержиковська, А. Гізун, В. Гріга, Я. Жарков, К. Захаренко, О. Зіменко, О. Кихтюк, Б. Кобільник, Є. Кузіна, В. Остроухов, В. Петрик, В. Різун, Н. Уханова, О. Шмиглюк, О. Штоквиш) та психологічних особливостей його дії на особистість (Л. Гапоненко, О. Гарматій, С. Грір, О. Дзьобань, О. Запорожченко, Дж. Касіоппо, Р. Кеттел, Б. Кнутсон, Є. Кузіна, Р. Петті, О. Старіш, А. Тоффлер, О. Холод, С. Цимбал, І. Чайка) і населення в умовах війни (Л. Бондаренко, А. Величко, І. Жданова, Н. Зайцева, І. Кононов, Є. Красилова, Н. Максимова, А. Панченко, В. Савчук). Важливе значення для розуміння сутності інформаційного впливу мають праці, присвячені аналізу феноменів інформації (Г. Бевз, М. Демкова, А. Етціоні, М. Кестелз, Б. Кормич, А. Мельник, Т. Слинько, М. Фігель, І. Чайка, Л. Чистоклетов, В. Шишко), інформаційної війни (О. Курбан, С. Максименко, М. Назар, М. Пілат, Г. Почепцов, К. Радзівіл, В. Савчук) та її методів (Дж. Брокмайер, В. Кудико, Н. Новицька, К. Радзівіл, О. Свідерська, Р. Харре, О. Чорній).

У сучасних умовах суттєвого зростання ролі інформації багато уваги приділяється проблемі її психологічного впливу на особистість, соціальні групи, населення в цілому. Підкреслюючи значення інформації, Л. Чистоклетов та В. Шишко зазначають, що вона стала одним із основних чинників впливу всередині країни та за її межами, «арсенал інформаційних технологій ... настільки розвинувся, що раніше безсистемні намагання задіяти ... масову свідомість перетворилися в чітку індустрію» [6]. При цьому, за словами М. Демкової та М. Фігель, сьогодні вплив інформації на державу, суспільство та її громадян є набагато сильнішим за вплив політики, економіки та воєнних чинників – тобто інформація у наш час «стає реальною, майже фізично відчутною силою» [1]. За визначенням ЮНЕСКО інформація є універсальною субстанцією, які містить у собі знання та відомості, є інструментом спілкування, взаємодії та взаєморозуміння людей, засобом утвердження стереотипних способів мислення і поведінки.

На думку В. Петрик, В. Остроухова, О. Штоквиш, сутність інформаційного впливу полягає в цілеспрямованому, організованому використанні інформаційних засобів і технологій з метою досягнення деструктивних змін у свідомості або фізичному стані людини, окремих груп чи населення, формування у них певної думки або поведінки [5].

Інформаційний вплив прийнято розрізняти за його об'єктом на такі різновиди, як: інформаційно-технічний – вплив на інформаційно-технічну інфраструктуру об'єкта (швидкість опрацювання інформації, надання або позбавлення доступу до інформації, надання достовірної або спотвореної інформації тощо) та на фізичний стан людини, що змінює їх функціонування; інформаційно-психологічний – вплив на психологічну структуру особистості й населення загалом (передусім на їхню свідомість і підсвідомість), що призводить до змін у думках, поглядах, поведінці.

Як стверджує Є. Кузіна, інформаційний вплив поділяється на типи залежно від його змісту та дії на людей: позитивний, який позитивно впливає на їх розвиток, сприяє розширенню знань, світогляду, поліпшенню якості життя; негативний (дезінформація, маніпуляція, пропаганда), що здійснюється цілеспрямовано і шкодить особистості та суспільству через нанесення інформаційних травм, зниження критичності мислення та моделювання певної свідомості і поведінки; нейтральний, в основі якого знаходиться об'єктивна інформація, яка передається без наміру вплинути на думку чи поведінку людей [3].

Проблема інформаційного впливу на населення у воєнних умовах з недавнього часу стала однією з активно досліджуваних вітчизняними вченими. Адже, як стверджують І. Жданова, Л. Бондаренко та А. Величко, війна в Україні «має не тільки бойову складову, а й інформаційну, яка займає важливе місце у підтримці бойового духу військових, забезпеченні нормального психічного стану та психічного здоров'я мирних громадян, й яка суттєво впливає на ефективність воєнних дій та результат війни в цілому» [2]. Для здійснення такого впливу розробляються його стратегії, використовуються різноманітні методи. О. Курбан виокремлює такі стратегічні цілі інформаційно-психологічних операцій, як: залякування, націлене на пробудження страху та тривоги у населення або його певних груп, що призводить до дестабілізації життєдіяльності суспільства, його дезорієнтації; стимулювання невдоволення, що передбачає порушення рівноваги суспільства, провокування у ньому протестних настроїв через незадоволення тих чи інших соціально-економічних або політичних потреб; спонукання до протестів у формі організованих чи самоорганізованих громадських акцій, спрямованих на досягнення бажаних для суб'єкта впливу змін: соціально-економічних або політичних процесів, інститутів, позбавлення влади або приведення до влади певних осіб тощо [3].

Експериментальне дослідження проводилося з метою визначення психологічних особливостей інформаційного впливу на населення в умовах воєнного стану за допомогою комплексу таких методик: анкета «Вплив засобів масової інформації на особистість в умовах війни» (авторський варіант), методика «Індекс хорошого самопочуття (WHO-5)», методика «Шкала сприйнятого стресу (PSS-10)», методика «Фрайбурзький особистісний опитувальник (FPI)».

Згідно отриманих результатів 100% опитуваних щодня використовують як засіб масової інформації інтернет, 73,1% - соціальні мережі, 19,2% - телебачення з метою: спілкування, підтримки зв'язків із друзями, знайомими, родиною, налагодження нових знайомств, пошуку однодумців (щодня - 76,9% опитуваних), для відслідковування новин, щоб дізнатися що відбувається в Україні, яка ситуація щодо війни, що сталося в світі (щодня - 61,5% досліджуваних), для отримання інформації, що стосується навчання, виконання завдань (щодня - 53,8% учасників експерименту), для роботи (щодня - 19,2% респондентів), для розваг, прослуховування музики, перегляду фільмів, читання книг (щодня - близько 30,8% опитуваних). ЗМІ насамперед сприймаються як джерело інформації про війну в Україні, про події в країні загалом, про цікаві новини в світі, про життя відомих людей, про розвиток науки, техніки, технологій, хобі та ін. Позитивний вплив, як засвідчили обстежувані, засоби масової інформації справляють на 46,1% (покращення самопочуття, покращення настрою, відчуття згуртованості з іншими); негативний вплив - на 30,8% опитуваних. Серед негативних впливів найчастіше виокремлювали: погіршення самопочуття, погіршення настрою, проблеми зі сном, виникнення тривожних думок, апатії, знесилення, підвищення рівня стресу.

В 26,9% обстежуваних було встановлено рівень самопочуття високий, а в 42,3% - середній рівень; 3,8% респондентів із низьким рівнем самопочуття мали симптоми депресії та відчували значне зниження якості життя. 11,5% опитуваних що характеризувалися сильними проявами фізіологічних та психологічних реакцій на дію зовнішніх подразників, мали високий рівень за шкалою сприйнятого стресу; в 69,2% - середній рівень сприйнятого стресу; в 19,2% - низький рівень. Також в учасників експерименту було констатовано високі рівні за показниками: невротичність (в 30,8%), спонтанна агресивність (в 23,1%), депресивність (в 19,2%), дратівливість (в 26,9%), реактивна агресивність (в 23,1%), емоційна лабільність (в 38,5%). Також було зафіксовано високі рівні за показниками: товариськість (в 42,3%), відкритість (в 42,3%), екстраверсія (в 15,4%), врівноваженість (в 23,1%).

Висновки. В умовах війни інформаційний вплив є вагомим чинником дії на свідомість, психічні стани та поведінку населення України. Його негативні наслідки зумовлені змістом та обсягом інформації про воєнні події, соціальні та політичні обставини в країні та світі. Результати теоретичного аналізу проблеми психологічних особливостей

інформаційного впливу на населення в умовах воєнного стану та проведеного за допомогою констатувального експерименту емпіричного дослідження засвідчили, що негативні наслідки впливу ЗМІ на особистість під час війни проявляються в погіршенні самопочуття, в підвищенні сприйняття стресу, власної безпорадності, браком самоефективності, пригніченості настрою, а також в підвищенні рівня тривожності, агресивності, невротичності, дратівливості, психічної та фізичної стомлюваності, порушеннями когнітивної та емоційної сфери, в труднощах у спілкуванні, налагодженні ефективних міжособистісних стосунків. З огляду на вищезазначене постає потреба в організації формульованої експериментальної роботи з метою запобігання негативними наслідками інформаційного впливу в умовах воєнного стану та розвитку інформаційної зрілості населення.

Список використаних джерел

1. Демкова М., Фігель М. Інформація як основа інформаційного суспільства: поняття та правове регулювання. URL: <https://www.oa.edu.Ua/loadnew/000/5.doc>
2. Жданова І. В., Бондаренко Л. О., Величко А. В. Психологічні аспекти інформаційного впливу під час воєнних дій в Україні. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 222–226.
3. Кузіна Є. І. Психологічні механізми інформаційного впливу на особистість дорослої людини : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05. Кривий Ріг, 2023. 200 с.
4. Курбан О. В. Стратегія та тактика сучасної інформаційної активності у соціальних мережах. *Вісник книжкової палати*. 2014. № 9. С. 42–45.
5. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В. М. Петрик, В. В. Остроухов, О. А. Штоквиш та ін.]. Київ : Росава, 2006. 208 с.
6. Чистоклетов Л. Г., Шишко В. Й. Інформаційно-психологічні впливи як невід’ємна складова парадигми інформаційної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2 (1). С. 183–193.

УДК 159.923.35

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Оздемір Оксана, здобувач ОС «магістр»,
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс РДГУ

Науковий керівник: Созонюк О. С., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. Запорукою успішного розвитку будь-якої держави у всі часи була підготовка висококваліфікованих фахівців, які б відповідали усім вимогам часу. Саме студенти формують ту категорію суспільства, що перебуває в процесі активного особистісного та професійного розвитку. Тому надзвичайно важливим тут є відповідна організація навчально-виховного процесу в ЗВО, які мають чітко розуміти, що стимулом розвитку та запорукою професійних і соціально важливих якостей, які в подальшому забезпечують успішність у побудові кар’єри та соціальної й особистісної реалізації, в першу чергу є розвиток емоційного інтелекту (EI) студентів. Саме високий рівень розвитку емоційного інтелекту забезпечує набуття цих важливих навичок та дає змогу особистості вибудовувати успішні міжособистісні відносини та здобувати й зберігати високий соціальний статус у певній групі людей.

Професія філолога одна із тих, що належить до професій яка передбачає постійну взаємодію із людьми, що в свою чергу супроводжується емоційним напруженням та

ЗМІСТ

Частина 1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ	
Аладько Тетяна Психологічні чинники професійного вигорання медичних працівників під час війни	3
Бондар Альона Психологічні особливості переходу військовослужбовців від умов бойових дій до цивільного життя	6
Бондар Альона Особливості надання психологічної допомоги демобілізованим військовослужбовцям	8
Боярчук Мар'яна Прагнення до краси та привабливості у контексті психологічного супроводу	10
Василюк Марія Особливості емоційного розвитку дошкільників в умовах війни	12
Верстляр Ярослава Психологічні особливості управлінської діяльності менеджера	15
Горшковська Лілія Проблема об'єктивності в оцінці претендентів на посаду у процесі кадрового відбору	18
Гуцуляк Ангеліна Особливості сприймання казок дітьми старшого шкільного віку	19
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	23
Дем'янюк Любов Психологічні особливості стресостійкості особистості у період військового стану	26
Карпова Жанна Психологія роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах	28
Катеринчук Дарія Теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці	30
Ковальчук Олена Психологічні чинники депресії у підлітковому віці	32
Косяк Тетяна Ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей в умовах воєнного часу	35
Кравцова Світлана Психологічна корекція тривожно-депресивних станів дорослих середнього віку засобами емоційно-образної терапії	38
Кравчук Ірина Психологічні детермінанти агресії: ретроспективний аналіз	40
Любчик Олександра Роль державних та громадських ініціатив у підтримці ментального здоров'я ВПО після окупації	44
Луцак Ольга Роль ігрової діяльності в розвитку дітей молодшого дошкільного віку	47
Малафей Вікторія Когнітивно-поведінкова терапія як ефективний метод роботи з кризовими станами клієнтів	50
Малютіна Олександра Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки	52
Мельник Людмила Роль психологічної підтримки у коригуванні впливу чинників,	54

що впливають на професійне самовизначення осіб юнацького віку	
Мельничук Оксана, Піонтковська Діана Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	56
Оздемір Оксана Емоційний інтелект як складова професійного становлення студентів-філологів	59
Омелич Григорій Формування фінансової грамотності дітей дошкільного віку: педагогічні можливості дидактичної гри	62
Пантелеймонова Наталія, Широких Анастасія Особливості симптомів ПТСР та специфіка його діагностики у військовослужбовців	65
Пермінова Наталія Психологічні чинники управління персоналом в умовах воєнного стану	68
Помаранський Валентин Дослідження психологічної готовності до бойових дій у добровольців сил територіальної оборони Збройних сил України	71
Рабош Наталія Особливості педагогічних конфліктів : шляхи вирішення	74
Рожко Олена Розвиток літературних здібностей у підлітковому та юнацькому віці	77
Сабат Єлизавета Вплив соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурників	79
Сапронова Катерина Сімейні конфлікти як складова міжособистісної взаємодії подружніх пар	82
Супрунюк Олена Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку арт-терапевтичними технологіями	84
Хома Людмила Стан медіаосвіти українського юнацтва у період війни	87
Яницька Ольга Фактори ризику ПТСР у військовослужбовців в умовах бойових дій, шляхи їх виявлення та запобігання	89
Яскевець Тетяна Теоретико-методологічні дослідження соціального інтелекту особистості	92
Частина 2. ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ: «СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)	
Лазарчук Яна З Україною в серці	95
Власюк Вікторія Птах світла	96
Галюк Світлана Разом непереможні!	97
Дубич Ольга Хосмко та чарівний метелик	98
Жмура Світлана Як ведмідь допоміг зайчику який заблукав	99
Ковальчук Соломія Слідуй світлу в своєму серці	100
Левчук Андрій Лисичка та чарівна квітка	101
Максимчук Маргарита Дикий вогонь	101
Михасик Ольга Казка про білочку Марисю та її страх	102

Шелест Марія Казка про мишеня та велике бажання	103
Частина 3 МАТЕРІАЛИ КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ «ПОЯСНИ ДИТИНІ ПРО ГОЛОДОМОР»	
Правник Ярослав, Мельничук Софія, Кучер Максим, Демчук Анна Вони просто чекали нашої смерті	105
Галаган Крістіна Хліб, що став пам'яттю: Історія про Голодомор для дітей	107

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Підписано до друку 05.12.2024 р.

Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум.
друк. арк. 13,4. Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.